

83 Ook toen was geluk niet gewoon

De Menno van Coehoorsingel in Zwolle. Ik liep daar in mijn jeugd jaren elke zondag met mijn moeder en broers, op weg naar de kerk. Nooit van gehoord? Ik help je even, want daar bevindt zich nu De Librije (met de hoofdingang op het Spinhuisplein) – het restaurant en hotel met wereldfaam, waar gasten genieten van Wiede lam met spinazie en mierikswortel, van Langoustine met lavendelmayonaise en sinaasappel, van Gebrande ananas, chocolade en roze peperijs. Dat alles afgerond met een smakelijke ‘Kus van Thérèse’. Om maar wat te noemen.

Toen ik daar wandelde had nog niemand van De Librije gehoord, Jonnie Boer moest nog geboren worden. Het voor mij mysterieuze gebouw was nog een Huis van Bewaring waar boeven van stad en platteland verbleven.

Omdat ook toen gedetineerden behoefte konden hebben aan geestelijke zorg, was daar een gevangenispredikant werkzaam. Dat was mij nog onbekend, tot ik hem – zo

rond 9 jaren oud – in zijn werkkamer ontmoette.

Dat was overigens korte tijd na mijn verblijf van zes weken in de – merkwaardig genoeg niet christelijke – Bio vakantiekolonie Russenduin in Bergen aan Zee. Een tijd om nu nog van te dromen, zo gelukkig, zo mooi! Waarom mijn verblijf zes weken duurde is me onbekend, want drie weken was normaal. Maar het betekende wel dat ik in de tweede periode een bevoorrechte jongen was. Ik werd in een oudere leeftijdsgroep geplaatst, hoefde daardoor na het middageten minder lang te slapen en mocht – een ongekend privilege – dagelijks wandelen met de hond van de directrice. Twee keer maakte ik de afscheids-ceremonie mee, twee keer zong ik – staande op de grote, brede trap: “*Directrice, wees gegroet, 't spijt me dat ik scheiden moet, want u hebt in deze tijd zoveel goeds voor mij bereid.*” De eerste keer was natuurlijk nep, er was nog geen sprake van een scheiding. De tweede keer rolden tranen over mijn wangen – “*Directrice, wees gegroet!*” Kan ook in verdriet geluk schuilgaan?

Ds. Eizinga – want zo heette de predikant – woonde in de Wilhelminastraat, in een groot herenhuis in de wijk Veerallee. Huis, straat en wijk boezemden mij ontzag in, ze pasten niet bij ons soort mensen uit de Warmoesstraat. De eerste keer ging mijn moeder mee. We zaten in een te kleine wachtkamer tot hij binnenkwam, ons tastend een hand gaf en mij vroeg om met hem mee te gaan. Het kan niet anders: ik moet overrompeld zijn geweest door zijn gestalte – hij was klein en rond, hij had een bochel en droeg een dikke, donkerbegaasde bril. Hij was blind.

Mij rest nu nog slechts één andere indruk, een herinnering die mij sindsdien vergezelt. Waarover we spraken weet ik niet meer. Veel spraken we trouwens niet, want hij zette een grammfoonplaat op en nog één en daar bleef het niet bij. Ik hoorde mij onbekende muziek – later kon ik die muziek een naam geven: de *Ouverture Egmont* van Beethoven. Daar, in die kamer, met die kleine, gebochelde, blinde man, is mijn liefde voor klassieke muziek geboren. En meer dan dat. Daar was ik gelukkig.

Waarom ik naar ds. Eizinga ‘moest’? Ik weet het niet. Hoe vaak ik daar ben geweest? Geen idee. Wellicht denk jij: ‘Maar heb je dat dan nooit aan je moeder gevraagd?’ Nee. Ik heb daaraan ook nooit behoefte gehad. Met mijn psychologie van de kouwe grond denk ik: Roel, je wilde ook niet meer weten, want dat zou het unieke geluk van

die gebeurtenis, van de ontmoeting met deze unieke man alleen maar kleiner gemaakt hebben.

Later wist ik, dat ds. Eizinga meer was dan alleen gevangenispredikant. Hij werkte ook voor Pro Juventute, de verzameling van een aantal verenigingen van particulieren, die zich inzetten voor bestrijding van jeugdcriminaliteit en zich bezighielden met voogdzaken en vrijwillige ambulante jeugdzorg. De voorloper van nu Jeugdzorg!

Zo'n dertien jaar later – ik was inmiddels gepromoveerd tot voorzitter van de kerkelijke jeugdvereniging – heb ik ds. Eizinga nog een keer ontmoet. We kwamen met twintig of meer jongeren elke zaterdagavond bijeen. Op mijn initiatief hebben we hem toen uitgenodigd om te vertellen over zijn werk. Terwijl ik een mooie baan had op een chemisch laboratorium, versterkte zijn verhaal en persoonlijkheid bij mij de wens om niet meer met 'dood materiaal' te werken maar met 'levende mensen'. Toen Louise en ik besloten om samen door het leven te gaan, kozen we er ook voor, dat ik een nieuwe werkring zou zoeken. Hoewel ik geen enkele passende vooropleiding had, schreef ik in 1966 zeventien brieven naar organisaties die adverteerden in het Tijdschrift voor Maatschappelijk Werk. Ik schreef wie ik was en wat ik wilde, wie ik wilde worden. Eén man, van het Ministerie van Justitie, reageerde en zo kwam ik in de gevangenis Noorderschans in Winschoten terecht – mijn inkomen daalde aanzienlijk, mijn geluk groeide tot grote hoogte. Ik schreef er eerder over.

Geluk – anno 2018 beschouwt zo'n 85% van de Nederlanders zichzelf als gelukkig. Dat blijkt dan vooral te komen doordat Nederlanders tevreden zijn over de mogelijkheid het leven naar eigen inzicht vorm te geven – je kunt zijn of worden wie je wilt zijn, niemand kan dat verhinderen. Maar juist die vrijheid lijkt een tegenhanger te hebben: veel jongeren – zo blijkt uit verschillende onderzoeken – leven op of over de grens van een burn-out.

Zou dat komen doordat *geluk* aan *succes* gekoppeld wordt? Als niemand jouw succes in de weg kan staan zoals in onze maatschappij in elk geval theoretisch het geval is, dan kun je het toch niet maken om niet aan de maatschappelijke ratrace deel te nemen? Dan móet je er toch wel naar streven om – als het even kan – op z'n minst even slim, sterk, gezond, rijk en sexy (een gewilde combinatie) te zijn als ... * Succes kun je najagen maar het lijkt me een onjuiste premisse dat je het hoogste geluk bereikt als je maximaal succes hebt. Geluk kun je niet najagen, dat maakt je juist ongelukkig. Wie geluk najaagt moet wel geloven dat hij morgen nóg gelukkiger wordt dan vandaag – hij zal dus nooit gelukkig zijn, morgen blijft altijd morgen.

Als ik niet het hoogste succes nastreef maar het goede, als ik leef en werk in overeenstemming met mijn (zich ontwikkelende) talenten en persoonlijkheid, als ik kan zijn wie ik wil zijn, als ik mag leven in harmonie met de mensen en de wereld om me heen – is dát niet het gelukkige leven? Dat is niet gewoon, dat is een bijzonder voorrecht. Toen en nu.

Geloof jij misschien ook dat het mogelijk is om door je tranen heen gelukkig te zijn?

* Een gedachtegang van de filosoof Leonie Breebaart, in Trouw, 21 04 2018, katern Letter en Geest

Muziek 8:

* Dé muziek bij deze blog is de *Ouverture Egmont* van Beethoven, het eerste deel van de muziek bij het door Goethe geschreven treurspel over de heldendaden en tragische dood van de Graaf van Egmont, vlak voor het begin van de Tachtigjarige Opstand. Klik [hier](#).

* Je kunt ook kiezen voor de stralende blazers in een andere *Ouverture*, uit de *Suite IV* van Johann Sebastian Bach. Klik daarvoor [hier](#).

Downloaden? Klik tijdens het afspelen op het pijltje rechts en sla het bestand op.

Reageren? klik [hier](#)

